

ชื่อโบราณสถาน วัดจำปา

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๓ ตอนที่ ๒๗ วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๗๙
สถานที่ตั้ง หมู่ที่ ๕ ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา

รายละเอียดโบราณสถาน วัดจำปาตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๕ บ้านหัวนอน ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา เล่าสืบต่อกันมาว่า วัดจำปาสร้างเมื่อราว ๓๐๐ ปีมาแล้ว ตามข้อความในจารึกอักษรขอม ภาษาไทย ซึ่งเดิมอยู่ที่วัดจำปา ต่อมานาย เอื้อน สุรทิน ปลัดอำเภอได้นำไปไว้ ที่วัดสมุหนิมิต ตำบลพุมเรียง กล่าวว่าอาจารย์วัดจำปา พระสงฆ์สามเณร ได้ไปเอาศิลาจากเขาโพนมาทำพระพุทธรูปปางสมาธิ ๒๑ องค์ พระอรหันต์ ๙ องค์ เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๙ แล้วล่องเรือไปทอดทิ้ง นำไปไว้ที่ลำศิลาเตียบ วัดจำปาเป็นวัดที่สำคัญของชุมชนที่เจริญรุ่งเรืองกว่าวัดอื่นๆ ในระแวกนี้ เพราะมีคำพูดติดปากจากชาวบ้านนำไปใช้เชิงเปรียบเทียบ เช่น เมื่อชายหนุ่มมาจะมีภรรยา ผู้ใหญ่ก็จะถามว่า "เมียของเจ้าพ่อจะเข้าวัดจำปาได้ไหม" คล้ายกับจะถามว่าจะนำออกงานสังคมที่มีคนมาชุมนุมมากมายอย่างวัดจำปาได้หรือไม่ สิ่งสำคัญในวัดจำปา ได้แก่ วิหารเก่า และลวดลายเครื่องไม้จำหลักที่สวยงามคงสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย (ประชุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ ๒๕๑๙ : ๗๐ - ๗๑) หลักฐานทางโบราณคดี

๑. วิหาร ซึ่งเป็นอาคารที่มีโครงไม้ทั้งหมด ยกเว้นผนังและฐาน ก่ออิฐถือปูนฐานวิหารขนาดกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๑๕ เมตร มีบันไดทางขึ้นด้านทิศตะวันออก ตัววิหารสร้างด้วยไม้เนื้อแข็ง เดิมไม่มีข้างฝา ปัจจุบันปรับปรุงเป็นฝาไม้มีหน้าต่างโดยรอบหลังคามุข วิหารเป็นหลังคาจั่วทรงไทยมีปีกนกกลดหลั่นกัน ๓ ชั้น มุงด้วยกระเบื้องกาบกล้วย มีกระเบื้องเชิงชายตกแต่งด้วยลายเทพพนมและลายกนกกรุปิดอกไม้ หน้าบันทำยื่นออกมาเป็นมุขประเจิด ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง แกะสลักไม้เป็นลวดลายก้านขดหางโตและลายพุ่มข้าวโครงสร้างเป็นแบบสถาปัตยกรรมโบราณไม้ใช้ตะปูยึด ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปหินทรายสีแดงขนาดต่าง ๆ สิบกว่าองค์

๒. บานประตูไม้แกะสลัก บานประตูของวิหารวัดจำปา บานหนึ่งจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา แกะสลักไม้รูปเทวดาสวมชฎามีเรือนแก้วรอบพระเศียร พระหัตถ์ขวาถือ พระขรรค์ พระหัตถ์ซ้ายจับก้านลายกนก ประทับยืนอยู่บนแท่นมีรูปมารแบกอยู่ข้างล่างสุด การตกแต่งลวดลายมีร่องรอยการประดับกระจกสีที่เครื่องทรงของเทวดาและตามลวดลายไม้แกะสลัก ส่วนบานประตูของเดิมอีกบานหนึ่งหายไป บานประตูปัจจุบันที่วิหารเป็นของทำขึ้นใหม่

๓. ศิลาจารึก ทำจากหินทรายสีแดง ขนาดกว้าง ๓๖ เซนติเมตร สูง ๗๙ เซนติเมตร หน้า ๑๑ เซนติเมตร จารึกด้วยภาษาขอม ภาษาไทย สมัยธนบุรี

